

IODAD

INTERDEPARTEMENTAAL
OVERLEG
DEPARTEMENTALE
AUDIT
DIENSTEN

Rapport van bevindingen IODAD-onderzoek naar het betaalgedrag bij de departementen

Datum   1 september 2009
Status   Definitief

Deze rapportage wordt uitgebracht aan de Interdepartementale
Commissie Bedrijfsvoering Rijk

Secretariaat IODAD
p/a Ministerie van Financiën
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
Tel. 070 - 342 72 49
Fax. 070 - 342 79 87
IODAD@minfin.nl

Colofon

Titel	Rapport van bevindingen IODAD-onderzoek naar het betaalgedrag bij de departementen
Auteur(s)	Aam van den Bos, interdepartementale begeleidingsgroep IODAD
Bijlage(n)	3
Inlichtingen	Marius Winters Aam van den Bos

Inhoud

1	Managementsamenvatting	4
2	Opdracht	5
2.1	Aanleiding	5
2.2	Uitvoering	5
3	Doelstelling, gehanteerde criteria, object en aanpak	6
3.1	Doelstelling	6
3.2	Onderzoekscriterium	6
3.3	Object van onderzoek	6
3.4	Karakter van het onderzoek en aanpak	7
4	Bevindingen	8
4.1	Inleiding	8
4.2	Betaaltermijnen en de mate waarin tijdig is betaald	8
4.3	Indicaties oorzaken niet-tijdige betalingen bij departementen	10
4.3.1	Rijksbreed aangetroffen oorzaken	10
4.3.2	Specifieke oorzaken per departement	10
4.4	Oorzaken bij de leveranciers	11
4.5	Wettelijke rente	11
4.5.1	Beleidslijn ministerie van Financiën	11
4.5.2	Praktische uitwerking van het beleid op de departementen	12
BIJLAGE 1: KLASSENINDELING		14
BIJLAGE 2: PERCENTAGE VAN HET AANTAL FACTUREN DAT TIJDIG IS BETAALD PER BETAALORGANISATIE		15
BIJLAGE 3: SPECIFICATIE TIJDIG BETAALDE FACTUREN CONFORM ONDERZOEKSCRITERIUM		16

1 Managementsamenvatting

De Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR) heeft het IODAD¹ gevraagd om een rijksbreed onderzoek uit te voeren naar het feitelijke betaalgedrag van de departementen. Dit onderzoek is uitgevoerd door de departementale auditdiensten en de Rijksauditdienst en had als doelstellingen:

- inzicht te verschaffen in de door de departementen werkelijk gerealiseerde betaaltermijnen in de eerste vier maanden van 2009;
- vast te stellen in welke mate door de departementen tijdig is betaald op basis van het door de opdrachtgever geformuleerde onderzoekscriterium;
- indicaties te geven van de oorzaken van niet-tijdige betalingen;
- indicatie te geven van het beleid van de departementen met betrekking tot het betalen van wettelijk verplichte rente bij te late betalingen.

Het onderzoek is uitgevoerd in de maanden juli en augustus 2009 en heeft zich gericht op de vanaf 1 januari 2009 tot en met 30 april 2009 gedane betalingen aan leveranciers van goederen en diensten. De samenvattende bevinding is dat rijksbreed gemiddeld 75% van de facturen tijdig is betaald. Het hoogst scorende departement is Buitenlandse Zaken (96,5%); het laagst scorende departement is Justitie (51,7%). Voor de afweging 'tijdig' of 'niet-tijdig' betaald is uitgegaan van het door de opdrachtgever voor dit onderzoek vastgestelde criterium dat betalingen binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur tijdig zijn. Langere betaaltermijnen zijn ook tijdig als die zijn overeengekomen met de leverancier of als de oorzaak voor die langere termijn bij de leverancier ligt.

Geen onderzoek is gedaan naar bij de departementen gelegen oorzaken van lange betaaltermijnen. Wel zijn indicaties van die oorzaken naar voren gekomen. Belangrijke indicaties van oorzaken van niet-tijdige betalingen zijn onder meer de afsluiting van administraties in december ("jaarafsluiting"), afwezigheid van personeel (vakantie/ziekte), traag verlopende controle van facturen en onjuistheden in administratieve verwerking. Daarnaast golden bij enkele departementen, waaronder Justitie (51,7%), specifieke omstandigheden (invoering systemen, organisatorische veranderingen) die de betaaltermijnen negatief hebben beïnvloed. De in ARIV 2008² en ARVODI 2008³ opgenomen betaaltermijnen zijn in de onderzochte periode gewijzigd van 45 dagen naar 30 dagen. Sommige departementen hielden nog geen rekening met de wijziging van die termijn. Daarnaast blijkt dat de bepalingen over de betaaltermijn niet eenduidig worden geïnterpreteerd.

Ook zijn er indicaties dat de departementen niet altijd heldere uitgangspunten en normen hanteren bij de monitoring van hun betaalprocessen en de managementinformatie die daarover wordt opgesteld. Het beleid dat de departementen hanteren met betrekking tot de wettelijke verplichting tot het betalen van rente bij overschrijding van betaaltermijnen is conform de in 2005 door het ministerie van Financiën uitgevaardigde beleidslijn.

Op basis van dit onderzoek kunnen een aantal verbeteringsuggesties worden genoemd:

1. creëer meer duidelijkheid in de betaalnormen;
2. pas waar nodig de administratieve processen aan op basis van de in dit onderzoek gedane bevindingen over de betaaltermijnen;
3. monitor strikter de naleving van de geldende betaalnormen en processen.

Wij bevelen aan de onder 2 en 3 genoemde verbeteringen afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek door te vertalen naar de diverse departementen.

¹ Interdepartementaal Overlegorgaan Departementale Auditdiensten

² Algemene Rijksinkoopvoorwaarden 2008

³ Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van Opdrachten tot het verrichten van Diensten 2008

2 Opdracht

2.1 Aanleiding

In media, kamervragen en in relatie tot de kredietcrisis is het betaalgedrag van de overheid inmiddels meerdere malen ter discussie gesteld.

Naar aanleiding van deze en andere berichten over het betaalgedrag heeft de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst (ICBR) een verzoek gedaan aan het IODAD om een rijksbreed onderzoek uit te voeren naar het feitelijke betaalgedrag van de departementen (omvattende: kerndepartement, agentschappen en buitendiensten). De Directeur-generaal Rijksbegroting van het ministerie van Financiën treedt op als gedelegeerd opdrachtgever. De inhoud van het onderzoek ligt vast in de opdrachtbevestiging van 1 juli 2009, kenmerk IODAD 2009-96.

2.2 Uitvoering

Onder centrale coördinatie van een door het IODAD ingestelde interdepartementale begeleidingsgroep is het onderzoek in juli en augustus 2009 uitgevoerd door de departementale auditdiensten en Rijksauditdienst. Deze hebben over de uitkomsten gerapporteerd aan het management van de departementen. De begeleidingsgroep heeft op basis van die departementaal uitgebrachte rapporten deze samenvattende rapportage opgesteld.

3 Doelstelling, gehanteerde criteria, object en aanpak

3.1 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is:

- inzicht te verschaffen in de werkelijk gerealiseerde betaaltermijnen binnen de departementen in de eerste vier maanden van 2009;
- vast te stellen in welke mate door de departementen tijdig is betaald op basis van het door de opdrachtgever geformuleerde onderzoekscriterium;
- indicaties te geven van de oorzaken van niet-tijdige betalingen;
- indicatie te geven van het beleid van de departementen met betrekking tot het betalen van wettelijk verplichte rente bij te late betalingen.

3.2 Onderzoekscriterium

Het door de opdrachtgever vastgestelde criterium houdt in dat facturen die binnen 30 dagen na factuurdatum zijn betaald, tijdig zijn betaald. Dit omdat in het bedrijfsleven 30 dagen een gangbare termijn is. Facturen die op of na 30 dagen na factuurdatum zijn betaald, zijn ook tijdig betaald indien:

- binnen dertig dagen na ontvangst van de factuur is betaald, zo niet
- de langere betaaltermijn bij overeenkomst is afgesproken, of
- de oorzaak voor de langere betaaltermijn bij de leverancier ligt.

De overweging om betalingen binnen 30 dagen na ontvangstdatum ook als tijdig te beschouwen is dat de departementen invloed hebben vanaf het moment dat de factuur wordt ontvangen.

De motivering om geen gebruik te maken van de bepalingen over facturering en betaling in de algemene rijksinkoopvoorwaarden (ARIV 2008 en ARVODI 2008) is dat er indicaties zijn dat de daarin opgenomen bepalingen over betaaltermijnen niet eenduidig worden geïnterpreteerd en recent een aantal malen gewijzigd zijn.

De in dit onderzoek gehanteerde kwalificatie "tijdig betaald" is uitsluitend gebaseerd op het door de opdrachtgever geformuleerde onderzoekscriterium en zegt niet per definitie iets over de juridische tijdigheid van de betaling. Een betaling binnen 30 dagen (stel dat betaald is 20 dagen na factuurdatum) kan juridisch te laat zijn, bijvoorbeeld omdat contractueel een termijn van 10 dagen overeengekomen is. In dit rapport wordt uitsluitend verslag gedaan van feitelijke bevindingen uit hoofde van de met de opdrachtgever overeengekomen specifieke werkzaamheden en wordt geen zekerheid verschaft.

3.3 Object van onderzoek

Het onderzoek heeft zich uitsluitend gericht op de vanaf 1 januari 2009 tot en met 30 april 2009 betaalde facturen van derden buiten de rijksdienst voor geleverde goederen en diensten ('transactie-uitgaven'). Dus niet: subsidies, bijdragen, uitkeringen, salarissen en andere personeelsgerelateerde uitgaven zoals reisdeclaraties.

De meeste departementen bestaan uit enkele tot meerdere min of meer zelfstandige organisatieonderdelen met eigen betaalsystemen. Teneinde een redelijk compleet beeld te verkrijgen is per departement een zodanig aantal organisatieonderdelen onderzocht dat circa 80% van het financieel belang⁴ is afgedekt. Specifiek voor Buitenlandse Zaken

⁴ 80% van het tussen 1 januari 2009 tot en met 30 april 2009 door het gehele departement in totaal betaalde bedrag aan facturen voor transactie-uitgaven; in een aantal gevallen is 80% van het financieel belang bepaald op basis van de realisatie-cijfers in 2008

geldt dat betaalorganisaties op de Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland buiten beschouwing zijn gelaten.

3.4 Karakter van het onderzoek en aanpak

Het onderzoek heeft het karakter van 'overeengekomen specifieke werkzaamheden' conform COS-4400⁵. Dit betekent dat geen oordeel wordt gegeven of conclusies worden getrokken maar wordt gerapporteerd over bevindingen. De opdrachtgever kan op basis daarvan zelf conclusies trekken.

De eerste stap van het onderzoek bestond per betaalorganisatie uit het maken van een klassenindeling tussen facturen die binnen 30 dagen na factuurdatum zijn betaald en facturen die op of na 30 dagen na factuurdatum zijn betaald (nader onderverdeeld in 30 tot 45 dagen en 45 dagen of langer). Voor de klassen 'facturen betaald op of na 30 dagen na factuurdatum' is nader onderzoek verricht conform de in paragraaf 3.2 vermelde criteria:

- voor wat betreft de facturen die op of na 30 dagen na factuurdatum zijn betaald is onderzocht of die facturen binnen 30 dagen na ontvangst zijn betaald;
- indien de betaaltermijn niet alleen op of na 30 dagen na factuurdatum is, maar ook op of na 30 dagen na ontvangstdatum van de factuur, dan is onderzocht of over die lange betaaltermijn een specifieke afspraak met de leverancier is gemaakt (overeenkomst);
- indien op of na 30 dagen na ontvangst van de factuur is betaald en daarover geen specifieke afspraak met de leverancier is gemaakt dan is onderzocht of de oorzaak van de lange termijn bij de departementen ligt of bij de leverancier.

Het onderzoek is uitgevoerd door bestudering van documenten, interviews met de in het betaalproces betrokken personen en met gebruik van postensteekproeven. Voor de bevindingen over de betaaltermijnen en de mate waarin tijdig is betaald, geldt een betrouwbaarheid van circa 95%. De uitkomsten (percentages) hebben een afwijking van maximaal circa 5% naar beneden of naar boven.

⁵ NIVRA controlestandaard 4400: Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie

4 Bevindingen

4.1 Inleiding

Bijlage 1 bevat een overzicht van de onderzochte betaalorganisaties, het financieel belang⁶ per betaalorganisatie, het aantal facturen dat daarmee samenhangt en de bevindingen met betrekking tot de werkelijk gerealiseerde betaaltermijnen. In bijlage 2 zijn de scores uitgewerkt met betrekking tot het tweede element van de onderzoeksdoelstelling: de mate waarin door de departementen tijdig is betaald op basis van het onderzoekscriterium (uitgesplitst naar betaalorganisatie). Bijlage 3 bevat een nadere onderbouwing van de in bijlage 2 vermelde percentages. De bijlagen zijn in paragraaf 4.2 samengevat en toegelicht. Indicaties van oorzaken van niet-tijdige betalingen die zijn gelegen bij de departementen zijn uitgewerkt in paragraaf 4.3. Een indicatie van oorzaken bij leveranciers is gegeven in paragraaf 4.4. Ten slotte wordt in paragraaf 4.5 het beleid van de departementen met betrekking tot het betalen van wettelijke rente uiteengezet.

4.2 Betaaltermijnen en de mate waarin tijdig is betaald

Gemiddeld is rijksbreed 60,2% (tijdig) betaald binnen 30 dagen na factuurdatum. Van de facturen die later zijn betaald is op grond van het onderzoekscriterium eveneens tijdig betaald:

- 9,7 % omdat binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur is betaald of omdat de langere termijn in overeenstemming is met de met de leverancier overeengekomen betaaltermijn;
- 5,1% omdat de oorzaak van de langere betaaltermijn bij de leverancier ligt.

In totaal is daarmee rijksbreed 75%⁷ van de facturen tijdig betaald.

Het beeld per departement is als volgt:

⁶ Met financieel belang wordt bedoeld het -- voor wat betreft de in het onderzoek betrokken betaalorganisaties - totaal aan derden betaalde bedrag voor geleverde goederen en diensten (transactie-uitgaven) in de periode 1 januari 2009 tot en met 30 april 2009.

⁷ De vermelde rijksbrede percentages zijn gewogen gemiddelden, waarbij is gewogen op basis van het aantal facturen

Departement	Financieel belang * Bedragen x € 1.000	Aantal facturen *	% facturen tijdig betaald
Algemene Zaken	€ 42.230	2.338	81,5%
Buitenlandse Zaken	€ 168.978	6.419	96,5%
Justitie	€ 298.000	100.512	51,7%
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)	€ 139.340	25.707	80,3%
Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW)	€ 32.021	6.076	64,3%
Financiën	€ 369.968	92.132	92,4%
Defensie	€ 1.910.992	130.345	74,0%
Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM)	€ 315.128	28.526	67,9%
Verkeer en Waterstaat (VenW)	€ 1.124.146	52.638	90,8%
Economische Zaken	€ 65.763	9.783	72,2%
Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)	€ 69.500	16.777	74,1%
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	€ 33.617	6.846	77,0%
Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS)	€ 101.300	24.870	77,3%
Rijksbreed	€ 4.670.983	502.969	75,0%

* aantal facturen en financiële belangen die bij het onderzoek zijn betrokken

Opvallend is de grote spreiding van de uitkomsten, met als best scorende departementen Buitenlandse Zaken (96,5%), Financiën (92,4%) en Verkeer en Waterstaat (90,8%). De laagst scorende departementen zijn Justitie (51,7%), OCW (64,3%) en VROM (67,9%). Ook de verschillen in scores tussen de betaalorganisaties binnen de departementen zijn opvallend (zie bijlage 2). Bij Justitie wordt de lage score veroorzaakt door de uitkomsten bij het Openbaar Ministerie (35,5%) en het Bestuursdepartement (24%). Bij BZK wordt het departementale gemiddelde omhoog getrokken door twee agentschappen die respectievelijk 87,5% en 87% scoren. Ook bij VROM scoort agentschap Rijksgebouwendienst (RGD) hoger dan het kerndepartement (73,5% om 42,5%). Gericht onderzoek naar een verklaring voor deze verschillen is niet uitgevoerd, maar uit indicaties die tijdens het onderzoek naar voren zijn gekomen blijkt dat bij Justitie, VROM en OCW gedurende de onderzoeksperiode sprake was van omstandigheden die de scores nadelig hebben beïnvloed. Meer daarover in paragraaf 4.3.2.

Voor de sturing op en de beheersing van de betaaltermijnen zijn heldere normen en verantwoordelijkheden, effectief ingerichte processen en betrouwbare en relevante managementinformatie van groot belang. Hoewel naar die elementen in dit onderzoek geen specifiek onderzoek is gedaan zijn er wel indicaties dat op die punten verbeteringen noodzakelijk zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor de data die worden vastgelegd in de systemen of de wijze waarop die data worden geïnterpreteerd of gemeten (voorbeeld de 'ontvangstdatum' en 'betaaldatum').

Voor wat betreft de normen zijn in het onderzoek ook indicaties naar voren gekomen dat de in ARIV 2008 en ARVODI 2008 opgenomen bepalingen over betaaltermijnen niet eenduidig worden geïnterpreteerd. Ook zijn er indicaties dat de departementen de wijziging van betaaltermijn van 45 naar 30 dagen (met ingang van 8 maart 2009) nog niet in hun administratieve en geautomatiseerde systemen hadden verwerkt.

Uit de managementreacties in de departementaal uitgebrachte rapporten blijkt dat het departementale management de bevindingen herkent. Wel refereren zij aan de omstandigheden die de scores negatief hebben beïnvloed en die hierna zijn toegelicht. Verder blijkt uit hun reacties veelal dat er maatregelen om de factuur- en betaalprocessen te verbeteren in uitvoering zijn of dat er initiatieven op stapel staan.

4.3 Indicaties oorzaken niet-tijdige betalingen bij departementen

Het onderzoek was primair gericht op het vaststellen van de betaaltermijnen en de mate waarin tijdig is betaald. Secundair was het verzamelen van indicaties van oorzaken van niet-tijdige betalingen. Dat betekent onder meer dat niet is onderzocht in welke mate de diverse oorzaken het niet-tijdig betalen verklaren.

4.3.1 Rijksbreed aangetroffen oorzaken

Jaarafsluiting 2008

De departementen sluiten hun administraties (traditioneel) vanaf circa medio december af waardoor facturen administratief niet meer kunnen worden verwerkt en betaald. In januari 2009 was daardoor sprake van een inhaalslag met als gevolg relatief veel lange betaaltermijnen.

Trage controle van de facturen

Na ontvangst doorlopen de facturen een controle-traject waarin de facturen onder meer worden nagerekend, gecontroleerd met de overeenkomsten en waarin de kwaliteit van de door de leverancier geleverde prestatie moet worden beoordeeld. Door afwezigheid van personeel, werkdruk et cetera loopt dit traject vertraging op. In het bijzonder speelde dit een rol tijdens de vakantieperiodes.

Niet tijdig verwerken van budgetten in administratieve systeem

Nadat de factuur het controletraject heeft doorlopen en groen licht wordt gegeven voor betaling blijkt soms dat in het administratie-/betaalsysteem onvoldoende budget is geregistreerd om een betaling te kunnen verrichten. Voordat betaling kan plaatsvinden moet dan eerst budget worden vastgelegd in het systeem (administratief probleem).

Onjuistheden in administratieve verwerking

Meerdere oorzaken zijn aangetroffen zoals: factuurgegevens zijn onjuist ingevoerd, er was abusievelijk niet eerst een verplichting ingevoerd, originele factuur was zoek, ontbreken van contract/bestelling. De hierdoor noodzakelijke correcties en herstelacties kosten tijd.

Geen centrale (eenduidige) factuuradressering

Departementen gebruiken soms meerdere adressen waarnaar de leveranciers hun facturen kunnen sturen. Vanuit die adressen moeten de facturen weer worden doorgestuurd naar de centrale betaalorganisatie voor verwerking en betaling. Facturen gaan daardoor soms 'zwerven' en volgen niet meer de gewenste routing.

4.3.2 Specifieke oorzaken per departement

Naast rijksbrede oorzaken zijn bij een aantal departementen specifieke oorzaken vastgesteld:

Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Het lage percentage 'tijdig betaald' bij VROM wordt grotendeels veroorzaakt door langdurige sluiting van de financiële administratie in verband met de jaarovergang en

conversie die het gevolg was van een reorganisatie bij VROM. De administratie was van eind december tot eind januari gesloten.

Justitie

Het lage percentage 'tijdig betaald' bij Justitie is mede bepaald door organisatorische veranderingen bij justitie-onderdelen zoals invoering van digitale factuurverwerkingssystemen, centralisatie van de betaalfunctie en aanpassing van budgetstructuur. Ook een te lang durend factuurverwerkingsproces binnen de crediteurenadministratie wordt bij Justitie specifiek als oorzaak genoemd (o.a. te veel controlestappen).

OCW

OCW had naast het sluiten van de administratie vanaf circa 20 december waardoor boeken en betalen van facturen niet meer mogelijk was, begin 2009 opstartproblemen als gevolg van de structuur in SAP, de interface tussen SAP en de module elektronisch factureren.

VWS/Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)

Een van de oorzaken voor niet-tijdige betalingen bij het RIVM was de implementatie van een gedigitaliseerd factuurregistratiesysteem.

4.4 Oorzaken bij de leveranciers

Zoals uit bijlage 3 blijkt ligt de oorzaak voor lange betaaltermijnen (betaaltermijn groter/gelijk dan 30 dagen na ontvangstdatum factuur) in beperkte mate bij de leveranciers. Samenvattend zijn de volgende oorzaken van 'late betalingen' bij leveranciers aangetroffen:

- (aanvankelijk) onvoldoende prestatie geleverd;
- onvolledig gespecificeerde facturen ten aanzien van geleverde prestaties en gefactureerde tarieven, eenheden e.d.;
- onjuiste facturen (verkeerde adressering, verkeerde tarieven, eenheden e.d.).

4.5 Wettelijke rente

Op grond van artikel 119a van het Burgerlijk Wetboek 6 is wettelijke rente verschuldigd met ingang van de dag volgend op de dag die is overeengekomen als de uiterste dag van betaling tot en met de dag waarop de schuldenaar de geldsom heeft voldaan.

4.5.1 Beleidslijn ministerie van Financiën

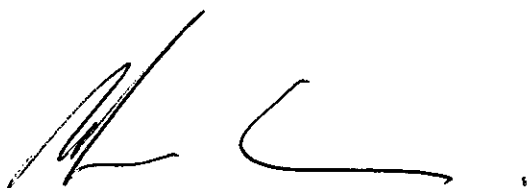
Het ministerie van Financiën heeft in 2005, na afstemming met de landsadvocaat, de volgende beleidslijn uitgevaardigd: het uitgangspunt van alle departementen is het - zoveel als mogelijk- tijdig betalen van facturen, door het stroomlijnen van de factuur- en betaalprocessen. Indien de betalingstermijn, zoals die in de overeenkomst is vastgesteld, wordt overschreden, dan is het aan de overweging van het departement zelf om uit eigen beweging de ontstane "boeterente" te betalen, danwel dit niet te doen en pas hiertoe over te gaan als de schuldeiser hierom vraagt. Ieder departement kan de afweging, zoals hierboven beschreven, zelf maken. Het staat departementen tevens vrij om zelf een drempel te kiezen waarboven de boeterente uit eigen beweging wordt betaald. Financiën geeft de departementen daarbij in overweging het drempelbedrag zodanig te kiezen dat de wettelijke rente bij te late betaling van grote facturen uit eigen beweging wordt betaald, omdat het boeterentepercentage hoog is.

4.5.2 *Praktische uitwerking van het beleid op de departementen*

De praktische uitwerking van het beleid van de departementen met betrekking tot het betalen van wettelijke rente is in onderstaande tabel samengevat.

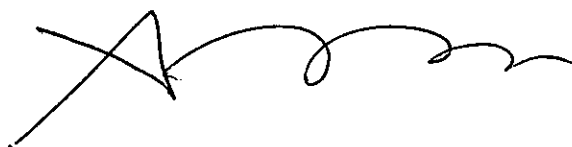
Beleid	Departement
Wettelijke rente wordt betaald als de leverancier daar, terecht, om verzoekt	Algemene Zaken Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Buitenlandse Zaken Defensie Economische Zaken Justitie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Sociale Zaken en Werkgelegenheid Verkeer en Waterstaat Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer RIVM (VWS)
Wettelijke rente wordt uit eigen beweging betaald vanaf [gering] grensbedrag	Financiën Volkegezondheid, Welzijn en Sport

M.J. Winters RA

Lid IODAD

Drs. A. van den Bos RA

Auditmanager Rijksauditedienst

BIJLAGEN

In dit rapport zijn 3 bijlagen opgenomen. Hierna volgt een toelichting op de inhoud van die bijlagen.

Bijlage 1: klassenindeling

In deze tabel wordt per in het onderzoek betrokken betaalorganisatie het totale financiële belang respectievelijk totale aantal in het onderzoek betrokken facturen getoond. De facturen zijn in drie klassen (betaaltermijnen) verdeeld. De facturen in de klasse 'betaald < 30 dagen na factuurdatum' zijn op basis van het onderzoekscriterium tijdig betaald. De facturen die in de laatste twee klassen zijn vermeld zijn nader onderzocht op tijdigheid van betalen. Het totale percentage tijdig betaalde facturen staat in de laatste kolom van bijlage 2.

Bijlage 2: percentage tijdig betaalde facturen

In deze tabel staat in de laatste kolom het totaal percentage tijdig betaalde facturen per betaalorganisatie. In tabel 3 zijn die percentages nader gespecificeerd conform het onderzoekscriterium.

Bijlage 3: specificatie tijdig betaalde facturen conform onderzoekscriterium

In deze tabel is het totaal percentage tijdig betaalde facturen dat is vermeld in de laatste kolom van tabel 2 nader gespecificeerd conform het onderzoekscriterium (zie paragraaf 3.2)

Rapport van bevindingen IODAD-onderzoek naar het betaalgedrag bij de departementen

BIJLAGE 1: KLASSENINDELING

Departement	Betaalorganisaties	Financieel belang X € 1.000	Aantal facturen	% facturen betaald < 30 dagen na factuurdatum	% facturen betaald 30 tot 45 dagen na factuurdatum	% facturen betaald 45 dagen of langer na factuurdatum
Algemene Zaken	Directie FEZ	€ 42.230	2.338	77,9%	13,1%	9%
Buitenlandse Zaken	Directie FEZ	€ 168.978	6.419	74,7%	13,8%	11,5%
Justitie	Dienst Justitiële Inrichtingen	€ 197.500	65.377	56,1%	20%	23,9%
	Openbaar Ministerie	€ 59.400	28.799	24,8%	32,1%	43,1%
	Bestuursdepartement	€ 41.100	6.336	16,6%	25,9%	57,5%
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Kerndeptement	€ 23.000	4.624	54%	20%	26%
	AIVD	€ 14.165	2.245	51%	26%	23%
	Agentschap BPR	€ 19.165	508	77%	18%	5%
	Agentschap KLPD	€ 83.010	18.330	62%	17%	21%
Onderwijs Cultuur en Wetenschap	Concern-ondersteuning	€ 22.406	4.901	56%	25%	19%
	Centrale Financiële Instellingen	€ 9.615	1.175	47,5%	25,5%	27%
Financiën	Belastingdienst	€ 328.020	87.376	74%	21%	5%
	Kern	€ 41.948	4.756	85%	6%	9%
Defensie	Financieel Diensten Centrum	€ 1.910.992	130.345	57%	20,5%	22,5%
Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	Kern	€ 42.775	5.160	30,5%	21%	48,5%
	Agentschap Rijksgebouwendienst	€ 272.353	23.366	62,4%	25%	12,6%
Verkeer en Waterstaat	Betaalorganisatie kerndeptement	€ 156.913	7.647	46%	24%	30%
	Rijkswaterstaat Corporate Dienst	€ 967.233	44.991	71%	12%	17%
Economische Zaken	Betaalorganisatie Kerndeptement	€ 14.482	3.277	59,5%	16,5%	24%
	Agentschap SenterNovem	€ 27.529	4.288	73,3%	15,2%	11,5%
	Agentschap EVD	€ 23.752	2.218	61,3%	25,2%	13,5%
Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit	Dienst Regelingen	€ 22.000	2.920	66%	18%	16%
	Voedsel en Waren-Autoriteit	€ 15.500	10.898	64%	30%	6%
	Dienst ICT Uitvoering	€ 32.000	2.959	41%	39%	20%
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Directie Bedrijfsvoering	€ 33.617	6.846	70,9%	13,4%	15,7%
Volksgesondheid Welzijn en Sport	Kerndeptement	€ 34.500	6.128	70%	23%	7%
	Agentschap RIVM	€ 66.800	18.742	66%	15%	19%

BIJLAGE 2: PERCENTAGE VAN HET AANTAL FACTUREN DAT TIJDIG IS BETAALD PER BETAALORGANISATIE

Departement	In onderzoek betrokken betaal-organisaties van het departement	Financieel belang X € 1.000	Aantal facturen	% van het totaal aantal facturen dat tijdig is betaald
Algemene Zaken	Directie FEZ	€ 42.230	2.338	81,5%
Buitenlandse Zaken	Directie FEZ	€ 168.978	6.419	96,5%
Justitie	Dienst Justitiële Inrichtingen	€ 197.500	65.377	61,5%
	Openbaar Ministerie	€ 59.400	28.799	35,5%
	Bestuursdepartement	€ 41.100	6.336	24%
	Totaal Justitie	€ 298.000	100.512	51,7%
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Kerndepartement	€ 23.000	4.624	64%
	AIVD	€ 14.165	2.245	58%
	Agentschap BPR	€ 19.165	508	87,5%
	Agentschap KLPD	€ 83.010	18.330	87%
	Totaal BZK	€ 139.338	25.707	80,3%
Onderwijs Cultuur en Wetenschap	Concern-ondersteuning	€ 22.406	4.901	67%
	Centrale Financiële Instellingen	€ 9.615	1.175	53%
	Totaal OCW	€ 32.021	6.076	64,3%
Financiën	Belastingdienst	€ 328.020	87.376	92,5%
	Kern	€ 41.948	4.756	90,5%
	Totaal Financiën	€ 369.967	92.132	92,4%
Defensie	Financieel Diensten Centrum	€ 1.910.992	130.345	74%
Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	Kern	€ 42.775	5.160	42,5%
	Agentschap Rijksgebouwendienst	€ 272.353	23.366	73,5%
	Totaal VROM	€ 315.128	28.526	67,9%
Verkeer en Waterstaat	Shared Services Organisatie	€ 156.913	7.647	84%
	Rijkswaterstaat Corporate Dienst	€ 967.233	44.991	92%
	Totaal VenW	€ 1.124.146	52.638	90,8%
Economische Zaken	Betaalorganisatie Kerndepartement	€ 14.482	3.277	70%
	Agentschap SenterNovem	€ 27.529	4.288	79%
	Agentschap EVD	€ 23.752	2.218	62,5%
	Totaal EZ	€ 65.763	9.783	72,2%
Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit	Dienst Regelingen	€ 22.000	2.920	88%
	Voedsel en Waren-Autoriteit	€ 15.500	10.898	75%
	Dienst ICT Uitvoering	€ 32.000	2.959	57%
	Totaal LNV	€ 69.500	16.777	74,1%
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Directie Bedrijfsvoering	€ 33.617	6.846	77%
Volksgesondheid Welzijn en Sport	Kerndepartement	€ 34.500	6.128	83%
	Agentschap RIVM	€ 66.800	18.742	75,5%
	Totaal VWS	€ 101.300	24.870	77,3%

BIJLAGE 3: SPECIFICATIE TIJDIG BETAALDE FACTUREN CONFORM ONDERZOEKSCRITERIUM

1	2	3	4	5
Betaal-organisaties per departement	% van het aantal facturen betaald binnen 30 dagen na factuurdatum	% van het aantal facturen betaald binnen 30 dagen na ontvangst of conform overeengekomen termijn	% van het aantal facturen waarvan de oorzaak van de lange betaaltermijn is gelegen bij de leverancier	Totaal % facturen dat tijdig is betaald Totaal kolommen 2, 3 en 4
Algemene Zaken				
Directie FEZ	77,9%	3,6%	0%	81,5%
Buitenlandse Zaken				
Directie FEZ	74,7%	21,2	0,6%	96,5%
Justitie				
Dienst Justitiële Inrichtingen	56,1%	3,4%	2%	61,5%
Openbaar Ministerie	24,8%	4,2%	6,5%	35,5%
Bestuursdepartement	16,6%	6,9%	0,5%	24%
Gemiddelde Justitie				51,7%
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties				
Kerndepartement	54%	9,5%	0,5%	64%
AIVD	51%	6%	1%	58%
Agentschap BPR	77%	9,5%	1%	87,5%
Agentschap KLPD	62%	17%	8%	87%
Gemiddelde BZK				80,3%
Onderwijs Cultuur en Wetenschap				
Concernondersteuning	56%	10%	1%	67%
Centrale Financiële Instellingen	47,5%	5%	0,5%	53%
Gemiddelde OCW				64,3%
Financiën				
Belastingdienst	74%	18%	0,5%	92,5%
Kern	85%	5%	0,5%	90,5%
Gemiddelde Financiën				92,4%
Defensie				
Financieel Diensten Centrum	57%	5%	12%	74%
Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer				
Kern	30,5%	11,5%	0,5%	42,5%
Agentschap Rijksgebouwendienst	62,4%	11,1%	0%	73,5%
Gemiddelde VROM				67,9%
Verkeer en Waterstaat				
Betaalorganisatie kerndepartement	46%	30%	8%	84%
Rijkswaterstaat Corporate Dienst	71%	16%	5%	92%
Gemiddelde VenW				90,8%
Economische Zaken				
Betaalorganisatie Kerndepartement	59,5 %	7,5%	3%	70%
Agentschap	73,3%	4,2%	1,5%	79%

Rapport van bevindingen IODAD-onderzoek naar het betaalgedrag bij de departementen

1	2	3	4	5
Betaal-organisaties per departement	% van het aantal facturen betaald binnen 30 dagen na factuurdatum	% van het aantal facturen betaald binnen 30 dagen na ontvangst of conform overeengekomen termijn	% van het aantal facturen waarvan de oorzaak van de lange betaaltermijn is gelegen bij de leverancier	Totaal % facturen dat tijdig is betaald Totaal kolommen 2, 3 en 4
SenterNovem				
Agentschap EVD	61,3 %	0,7%	0,5%	62,5%
Gemiddelde EZ				72,2%
Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit				
Dienst Regelingen	66%	13%	9%	88%
Voedsel en Waren-Autoriteit	64%	5%	6%	75%
Dienst ICT Uitvoering	41%	9%	7%	57%
Gemiddelde LNV				74,1%
Sociale Zaken en Werkgelegenheid				
Directie Bedrijfsvoering	70,9%	5,6%	0,5%	77%
Volksgesondheid Welzijn en Sport				
Kemdepartement	70%	9,5%	3,5%	83%
Agentschap RIVM	66%	6,5%	3%	75,5%
Gemiddelde VWS				77,3%